

Fredrik – ny sort för ekologiska äppelodlare

Fredrik är en Balsgårdsförädlad son till den populära äppelsorten Aroma.

Ett nytt hopp för eko-odlarna, eftersom Aroma inte lämpar sig så väl för ekologisk odling.

FOTO: HILDE NYBOM

Fredrik – kanske en blivande ekologisk favorit även inom yrkesodlingen.

På årets äppelmarknad i Kivik genomfördes ett mycket stort konsumenttest med 1500 personer som fick smaka och bedöma utseendet på ett antal nya sorter samt en del selektioner från Balsgårds äppelförädlingsprogram. Den nyregistrerade (2003) Balsgårdssorten Fredrik vann smaktestet med gott försprång före sin "mamma"

Aroma. Ingen av de övriga sorterna kunde matcha Aroma i popularitet. Dessbättre finns det nu också försök som visar att Fredrik kan bli en sort lämpad för ekologisk äppelodling.

Måste vara lönsam

Det räcker inte med smak och utseende för en sort inom yrkesodlingen. Ska det bli en rim-

lig lönsamhet, måste sorten också producera en tillräcklig mängd försäljningsbar frukt. I Årslev i Danmark genomförde man nyligen ett ambitiöst försök med 24 äppelsorter, som valts ut med tanke på att de borde gå att odla ekologiskt (Kuhn 2007). Man beskar och gallrade träden optimalt, samt använde mekanisk ogräsbekämpning och tillförde handelsgödning efter analys av bladprover men man sprutade inte alls mot insekter eller svampsjukdomar. Under 2005 och 2006 utvärderades utseende, smak (flera gånger under lagringsperioden), socker- och syrainnehåll samt fasthet vid skörd och vid optimal konsumtionstidpunkt. Dessutom beräknade man både den totala skörden och procentsatsen försäljningsbar frukt.

Fyra sorter utmärkte sig som särdeles robusta, vackra och välsmakande, och kunde därför rekommenderas för ekologisk odling (Kuhn 2007). Bland dessa var Balsgårds Fredrik, liksom även Angold, Scarlet O'Hara och Rubinstep. För Fredrik noterade man bl a att träden är mycket friska och att frukten har utmärkt smak samt håller sig bra i vanligt kylskåp till mars. Både Angold och Scarlet O'Hara var ännu något produktivare men hade sämre smak än Fredrik, medan Rubinstep hade något sämre skörd men också fin smak. Tre av sorterna var helt skorvfria, men på Rubinstep noterades små till medelstora skorvarepp.

Bland de övriga testade men ej rekommenderade sorterna återfanns till exempel Bellida, Collina, Ecolette, Eir, Rubinola, Santana, Siv och Topaz.

Fredriks framtid

Att smaken på Fredrik är så uppskattad är inte konstigt, denna

sort är nämligen en avkomma till Aroma. Pappan är en amerikansk selektion PRI 1858/102 som har bidragit med resistens mot äppelskorv. Tanken har hittills varit att Fredrik, som producerar ganska småfallande frukt, främst skulle lanseras för hemträdgårdssodling. De danska resultaten tyder dock på att den även skulle kunna vara användbar inom ekologisk yrkesodling. Träd av Fredrik har än så länge överlevt bra i provodling i Uppsalatrakten, och sorten kan alltså förhoppningsvis odlas i åtminstone zon 3.

Samplantering

Nästan alla äppelsorter är självsterila vilket kan vara ett problem i äppelodlingar där man inte har särskilda malus-träd som pollinatörer. Planterar man två äppelsorter tillsammans som har samma gener för självsterilitet, så kan de nämligen inte pollinera varandra. Även förekomsten av en gemensam gen kan leda till nedsatt fruktsättning. DNA-baserade analyser utförda på Balsgård har visat att Fredrik har generna S3 och S7, precis som systersorten Frida, medan mamma Aroma har S5 S7. Andra sorter som ibland odlas ekologiskt är Discovery (S1 S24), Rajka (S5 S7) och Rubinola (S2 S3). Av dessa är det alltså bara Discovery som kan rekommenderas för samplantering med Fredrik. Den fullständiga listan på drygt 100 äppelsorters gener för självsterilitet kan studeras på Balsgårds hemsida; www.ltg.slu.se/balsgard

HILDE NYBOM,
Balsgård-SLU

Referens: Kuhn B F (2007)

Robuste, flotte og velsmagende æblesorter. Frugt og Grønt juli/ augusti 314-316.